

Zvýhodnění věřitele

Zvýhodnění věřitele spočívá v tom, že se mu dostane od dlužníka, který není schopen plnit své splatné závazky, plnění neodpovídajícího zásadě poměrného a rovnoměrného uspokojení, a to na úkor ostatních věřitelů téhož dlužníka. Zvýhodnění věřitele v tomto smyslu nevyžaduje, aby byl takový věřitel na úkor ostatních uspokojen zcela; postačí, jestliže od pachatele obdrží více, než by odpovídalo poměrnému a rovnoměrnému uspokojení všech věřitelů. Trestní odpovědnost pachatele ovšem nevzniká, pokud by sice plně uspokojil pohledávku jenom jednoho z více věřitelů, avšak učinil tak s odůvodněným předpokladem získání dalších prostředků na uspokojení věřitelů ostatních. Přednostní uspokojení pohledávky jednoho věřitele nesolventním dlužníkem samo o sobě nestačí, jednání pachatele musí být učiněno s úmyslem zmařit tímto způsobem možnost uspokojení pohledávek ostatních věřitelů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 153/2003, ze dne 29.10.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného J. Š., proti pravomocnému trestnímu příkazu Okresního soudu v Rakovníku ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 2 T 121/2002, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Rakovníku ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 2 T 121/2002, byl porušen zákon v ustanovení § 314e odst. 1 tr. ř. a v řízení předcházejícím též v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch obviněného J. Š. a napadený trestní příkaz zrušil stejně tak jako všechna další rozhodnutí na zrušený trestní příkaz obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Rakovníku pak přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Trestním příkazem Okresního soudu v Rakovníku ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 2 T 121/2002, byl obviněný J. Š. uznán vinným trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, odst. 2 tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že jako soukromý podnikatel S. Č. J. Š. se sídlem v Č., okr. R., ač vzhledem ke své platební neschopnosti nebyl schopen plnit své splatné závazky vůči všem svým obchodním partnerům,

a) odebral dne 3. 11. 1976 od společnosti Z. Ch., t. n. k. l., s. r. o., se sídlem D. n. O., na fakturu č. 97733 splatnou ke dni 17. 11. 1997 izolační lepenku v celkové hodnotě 123.177,30 Kč a tuto částku do současné doby uvedené společnosti neuhradil, i když mu tato povinnost byla uložena i platebním rozkazem Okresního soudu v Rakovníku, č. j. 3 C 625/2000, který nabyl právní moci dne 8. 9. 2000,

b) dne 22. 6. 1999 odebral od společnosti M. W. m., M., H., na fakturu č. 902898 splatnou ke dni 29. 6. 1999 krmivo a hračky pro zvířata v hodnotě 17.595,30 Kč a tuto fakturu však do současné doby neuhradil,

c) dne 9. 5. 1998 odebral od společnosti W., s. r. o., se sídlem K. - L., na fakturu č. 1176398 splatnou do 19. 5. 1998 stavební materiál v hodnotě 70.800,- Kč, dne 31. 5. 1998 pak sám vystavil společnosti W. dobropis - fakturu č. 98100 splatnou do 14. 6. 1998 na vrácené palety v hodnotě 17.080,- Kč, avšak ani tyto faktury přes vydaný platební rozkaz Okresního soudu v Rakovníku ze dne 4. 6. 1999, č. j. 3 C 361/99, neuhradil, takže bylo nutno přikročit k výkonu rozhodnutí prodejem movitého majetku obviněného, kdy z výtěžku dražby byla zaplácena jen částka ve výši 7.420,- Kč a částku ve výši 76.065,- Kč (s ohledem na odpočet částky 4.395,- Kč za poškozené zboží), společnosti W., s. r. o., stále dluží,

d) na fakturu č. 291298 vystavenou dne 30. 12. 1998 a splatnou do 13. 1. 1999 si nechal provést od společnosti S., s. r. o., se sídlem S., zemní práce v hodnotě 9.174,- Kč, avšak ani tuto fakturu dosud neuhradil,

e) v době od 14. 8. 1998 do 27. 10. 1998 odebral postupně na faktury č. 98087, 98091, 98092, 98098, 98103 a 98121

od společnosti R. R., S., okr. R., elektroinstalační materiál v celkové hodnotě 212.609,- Kč a teprve po opakovaných urgencích v době, kdy již bylo proti němu vedeno trestní stíhání, uhradil dne 17. 1. 2002 částku 137.981,- Kč a dne 6. 2. 2002 částku 68.628,- Kč, takže dosud dluží částku 29.829,- Kč,

f) dne 27. 3. 1998 obdržel od společnosti S. p., s. r. o., R., zálohu na nákup materiálu ve výši 100.000,- Kč, ale odebral zboží jen v hodnotě 95.605,10 Kč a zbývající částku ve výši 4.394,90 Kč do současné doby přes urgence nevrátil,

g) dne 20. 1. 1999 odebral od společnosti S., s. r. o., se sídlem N., na fakturu č. 99000203 splatnou do 3. 2. 1999 stavební materiál v hodnotě 12.128,- Kč, fakturu však dosud neuhradil,

h) ve dnech 10. 3. 1997 a 6. 8. 1998 si nechal od společnosti B. P. K., s. r. o., K., na faktury č. 9706000110 a 9808000659 provést výrobu a montáž plastových oken v celkové hodnotě 41.872,- Kč, složil však pouze zálohy ve výši 14.000, Kč a 15.000,- Kč a zbývající částku ve výši 12.872,- Kč dosud dluží,

ch) v květnu 1997 odebral od K. v. K., a. s., K. n. L., na fakturu č. 7005803 zboží v hodnotě 46.470,- Kč, které, dle vyjádření zástupkyně společnosti, přes platební rozkaz vydaný Okresním soudem v Rakovníku dne 9. 3. 2000, č. j. 4 C 112/2000, který nabyl právní moci dne 28. 6. 2000, do současné doby této společnosti neuhradil,

i) dne 25. 6. 1998 odebral od společnosti H., s. r. o., S. P., na fakturu č. 30156898 se splatností 8. 7. 1998 zboží v hodnotě 58.560,- Kč a po odpočtu dobropisu ve výši 6.954,- Kč dluží uvedené společnosti částku ve výši 51.606,- Kč,

j) v době od října 1998 do května 1999 si nechal od společnosti V. S., M., na faktury č. 149/98, 151/98, 153/98, 1/99, 2/99 a č. 55/99 realizovat nákladní dopravu v celkové hodnotě 62.274,80 Kč, dne 10. 5. 2000 uhradil pouze 5.000,- Kč a částku ve výši 52.274,80 Kč společnosti dluží,

k) v měsíci březnu až květnu 1999 odebral od Z., a. s., B., okr. K., na faktury č. 72002969 a 71005758 zboží v celkové hodnotě 47.005,- Kč, které do současné doby neuhradil,

l) v měsíci červnu 1999 odebral od společnosti R., s. r. o., L., na fakturu č. 992100372 splatnou do 16. 6. 1999 stavební materiál v hodnotě 17.437,- Kč, fakturu však do současné doby neuhradil,

m) v měsíci srpnu až říjnu 1998 odebral od společnosti V., s. r. o., N. M. p. S., zboží a služby na fakturu č. 9800125 ze dne 10. 8. 1998 v hodnotě 100.000,- Kč a na fakturu č. 9800164 ze dne 15. 10. 1998 ještě za částku 259.014,- Kč, přičemž částku v celkové výši 359.014,- Kč společnosti nezapltil,

n) dne 29. 5. 1998 odebral od O. s., a. s., Ž., na fakturu č. 840183 splatnou do 12. 6. 1998 zboží v hodnotě 161.772,40 Kč, na které dne 17. 2. 1998 složil zálohu ve výši 70.000,- Kč a zbývající částku ve výši 91.772,40 Kč dosud neuhradil,

takto získanými penězi ve výši celkem 1.138.695,- Kč pak hradil závazky, které měl u dalších obchodních partnerů, s kterými uzavíral kontrakty, ač byl v platební neschopnosti.

Dále byl obviněn J. Š. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že jako soukromý podnikatel S. Č. J. Š., kdy již byl zcela v platební neschopnosti a věděl, že svým závazkům vůči svým obchodním partnerům nebude moci dostát, aniž by je informoval o své platební neschopnosti a svých majetkových poměrech,

a) v době od 26. 7. 1999 do 28. 2. 2000 odebral od Č. c. J. M., s. r. o., se sídlem S., na faktury č. 9921050034, 9921050035, 9921050037, 9921050038 a 2021050010 splatné vždy do 14 dnů od jejich vystavení stavební materiál v celkové hodnotě 36.136,50 Kč, zboží neuhradil ani přes platební rozkaz vydaný Okresním soudem v Rakovníku dne 9. 8. 2000, č. j. Ro 172/2000, a bezvýsledný zůstal i pokus o výkon rozhodnutí prodejem movitého majetku obviněného,

b) dne 25. 10. 1999 odebral od společnosti K. B., s. r. o., Č. S., na fakturu č. 907072 splatnou do 28. 10. 1999 krmivo pro psy v hodnotě 27.996,70 Kč, fakturu však do současné doby, a to ani přes platební rozkaz vydaný Okresním soudem v Rakovníku dne 31. 10. 2000, č. j. 4 C 770/2000, neuhradil a i pokus o výkon soudního rozhodnutí prodejem movitých věcí byl bezvýsledný,

c) v měsíci září a říjnu 1999 si nechal provést od S. p., s. r. o., R., na faktury č. 990561, 990550, 990463 a 990516 mechanizační práce a nákladní dopravu v celkové hodnotě 17.512,- Kč, uvedenou částku však do současné doby S. p.,

s. r. o., R., neuhradil,

d) dne 28. 9. 1999 odebral od D., s. r. o., Č., okr. R., na fakturu č. 167 splatnou do 5. 10. 1999 plastová okna v hodnotě 28.037,- Kč, která však společnosti neuhradil,

e) v říjnu a v listopadu 1999 odebral od T.-S. K., s. r. o., na faktury č. 302509, 302533 a 302544 zboží a služby v celkové hodnotě 4.555,60 Kč a tuto částku ani přes platební rozkaz vydaný Okresním soudem v Rakovníku ze dne 6. 12. 2000, č. j. 6 C 942/2000, do současné doby neuhradil,

f) v době od května 1999 do září 2000 odebral od společnosti L. T., a. s., P., služby v celkové hodnotě 5.688,20 Kč, které do současné doby neuhradil,

g) v měsíci prosinci 1999 si od společnosti V. S., M., nechal na faktury č. 23399 a 23499 provést nákladní dopravu v hodnotě 6.156,20 Kč, kterou rovněž neuhradil,

h) v roce 2000 odebral od Obecního úřadu v Č., okr. R., na faktury nezjištěných čísel služby v podobě užívání skládky v celkové hodnotě 155.000,- Kč, ve stanovených lhůtách tuto částku OÚ Č., neuhradil a až teprve ke dni 13. 2. 2002, kdy již proti němu bylo vedeno trestní stíhání, předložil dohodu o úhradě částky 55.000,- Kč s tím, že úhrada ostatních faktur proběhne během roku 2002.

Za to byl obviněnému J. Š. uložen podle § 256a odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu 3 let. Podle § 59 odst. 2 tr. zák. bylo obviněnému J. Š. uloženo, aby během zkušební doby řádně hradil škodu způsobenou trestnou činností. Trestní příkaz byl obviněnému doručen dne 4. 12. 2002 a právní moci nabyl dne 13. 12. 2002.

Proti trestnímu příkazu Okresního soudu v Rakovníku ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 2 T 121/2002, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného J. Š. Vytkl v ní, že zákon byl porušen napadeným trestním příkazem v ustanovení § 314e odst. 1 tr. ř. a v řízení předcházejícím též v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvádí, že samosoudce při vydávání trestního příkazu nerespektoval ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. a ustanovení § 314e odst. 1 tr. ř. a vydal trestní příkaz, aniž byl spolehlivě zjištěn skutkový stav věci. Podle názoru ministra spravedlnosti výsledky vyšetřování neposkytují dostatečnou oporu závěru o důvodném postavení obviněného před soud a tím spíše nebylo možno o vině obviněného rozhodnout bez projednání věci v hlavním líčení, tj. trestním příkazem. Dosavadní skutková zjištění jsou podle ministra spravedlnosti značně kusá a nebyly jimi objasněny ani základní znaky skutkových podstat trestných činů, jimiž byl obviněným uznán vinným napadeným trestním příkazem. Z hlediska skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele nebylo prokázáno, že obviněný je dlužníkem, který není schopen plnit své splatné závazky. K prokázání této skutečnosti nestačí pouhý přehled faktur, které obviněný některým věřitelům zaplatil a jiným nikoli. Ještě závažnější nedostatky se potom podle ministra spravedlnosti týkají prokázání subjektivní stránky žalovaného trestného činu. Pro naplnění subjektivní stránky daného trestného činu nestačí pouhé zjištění, že věřitelé nebyli uspokojováni rovnoměrně a poměrně, ale že k tomuto objektivnímu stavu došlo v důsledku úmyslu obviněného určitého věřitele zvýhodnit oproti jiným. Ohledně skutku posouzeného jako trestný čin podvodu je pak třeba uvést, že jednání obviněného je kvalifikováno jako podvodné bez zjevného opodstatnění, když provedené důkazy neposkytují podklad pro rozhodnutí, zda neplnění závazků obviněným bylo důsledkem platební nekázně jeho zákazníků, či zda se jednalo o vědomé lákání zboží a služeb s úmyslem za ně nezaplatit. Ministr spravedlnosti konečně poukazuje na skutečnost, že podnikatelské aktivity byly kvalifikovány jako dva rozdílné trestné činy, ačkoli se jednání obviněného ve všech stíhaných případech kvalitativně nezměnilo.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že trestním příkazem Okresního soudu v Rakovníku ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 2 T 121/2002, a v řízení předcházejícím byl porušen zákon v neprospěch obviněného J. Š. ve vytykaném směru, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený trestní příkaz zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že zákon porušen byl.

Podle § 314e odst. 1 tr. ř. platí, že samosoudce může bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy. Z citovaného ustanovení vyplývá, že základní podmínkou pro vydání trestního příkazu je spolehlivě prokázání skutkového stavu opatřenými důkazy. Samosoudce musí hodnotit předložené důkazy spolu s podanou obžalobou v tom směru, zda jimi je prokázán skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu nezbytném pro vydání trestního příkazu. Samosoudce je omezen ve svých úvahách tím, že důkazy nebyly před soudem provedeny při zachování základních zásad trestního řízení, a proto musí zvláště pečlivě zvažovat, zda opatřené důkazy skutečně spolehlivě prokazují skutkový stav a zda tedy bez projednání věci v hlavním líčení může vydat trestní příkaz, jež má povahu a účinky odsuzujícího rozsudku. Jestliže nedojde v tomto smyslu k pozitivnímu závěru o vině obviněného, trestní příkaz vydat nesmí, i když by jinak byly dány ostatní formální podmínky, a pokud neučiní některé z rozhodnutí uvedených v § 314c odst. 1 tr. ř., je povinen projednat věc v hlavním líčení.

Trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. spáchá ten, kdo úmyslným jednáním ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Uvedení v omyl je jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem, uvedení v omyl může být spácháno konáním, opomenutím i konkludentním jednáním. Podvodným jednáním může být i zamlčení podstatných skutečností, které spočívá v neuvedení jakýchkoli skutečností, které jsou rozhodující nebo zásadní (tj. podstatné) pro rozhodnutí podváděné osoby, tedy takové skutečnosti, které by vedly, pokud by byly druhé straně známy, k tomu, že k jednání podváděné osoby by nedošlo, anebo by sice došlo, ale za podstatně jiných okolností.

Znakem subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. je zavinění ve formě úmyslu, zavinění se přitom musí vztahovat na všechny skutečnosti, které jsou znakem skutkové podstaty daného trestného činu.

Trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. spáchá ten, kdo jako dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní věřitele jiného. Trestný čin zvýhodňování věřitele je jedním z tzv. úpadkových deliktů, základním předpokladem pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je existence úpadku na straně obviněného. Trestným činem zvýhodňování věřitele je porušování právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky odpovídající zásadám konkursního a vyrovnacího řízení, objektem tohoto trestného činu je tedy ochrana majetkových práv věřitelů. V případě tohoto trestného činu zvýhodněný věřitel sice dostává to, co mu po právu patří, ale protože dlužník není schopen uspokojit všechny své věřitele, uspokojením jednoho věřitele zkracuje věřitele ostatní. Za takové situace je třeba postupovat podle zákona o konkursu a vyrovnání a věřitele uspokojit jen poměrně a rovnoměrně.

Objektivní stránka trestného činu podle § 256a tr. zák. spočívá v tom, že pachatel zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného věřitele na úkor ostatních. Za zmaření lze považovat nemožnost věřitele dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku dlužníka. Zvýhodnění věřitele spočívá v tom, že se mu dostane od dlužníka, který není schopen plnit své splatné závazky, plnění neodpovídajícího zásadě poměrného a rovnoměrného uspokojení, a to na úkor ostatních věřitelů téhož dlužníka. Zvýhodnění věřitele v tomto smyslu nevyžaduje, aby byl takový věřitel na úkor ostatních uspokojen zcela; postačí, jestliže od pachatele obdrží více, než by odpovídalo poměrnému a rovnoměrnému uspokojení všech věřitelů. Trestní odpovědnost pachatele ovšem nevzniká, pokud by sice plně uspokojil pohledávku jenom jednoho z více věřitelů, avšak učinil tak s odůvodněným předpokladem získání dalších prostředků na uspokojení věřitelů ostatních.

Dále je třeba uvést, že přednostní uspokojení pohledávky jednoho věřitele nesolventním dlužníkem samo o sobě nestačí, neboť i trestný čin zvýhodňování věřitele je trestným činem úmyslným, takže jednání pachatele musí být učiněno s úmyslem zmařit tímto způsobem možnost uspokojení pohledávek ostatních věřitelů. Samotné přednostní plnění jednomu z více věřitelů nesolventním dlužníkem tedy ještě neznamená, že se tak stalo s úmyslem zmařit uspokojení ostatních věřitelů, vždy je třeba zkoumat všechny konkrétní okolnosti a důvody uspokojení jen některého z více věřitelů nesolventním dlužníkem.

V projednávané trestní věci zjistil Nejvyšší soud z trestního spisu, že obviněný J. Š. při výslechu v přípravném řízení uvedl, že skutečnosti uvedené ve sdělení obvinění jsou sice pravdivé, ale že situace, kdy neplatil svým věřitelům, byla zapříčiněna tím, že někdy v roce 1997 provedl zakázku, za kterou nedostal zaplacení. Obviněný se vyjádřil i k jednotlivým závazkům s tím, že některé již byly alespoň částečně uhrazeny, popř. že probíhá jednání o jejich úhradě, v průběhu přípravného řízení předložil obviněný listiny, které měly prokazovat uhrazení závazků některých věřitelů. Skutečnost, že finanční problémy obviněného J. Š. se datují od větší zakázky, kdy odběratel obviněnému nezaplátil, a následně tyto problémy postupně narůstaly, potvrdila při výslechu svědkyně V. O., která vedla v rozhodné době

účetnictví obviněného. V trestním spise jsou dále obsaženy výsledky poškozených, popř. jejich podaná vysvětlení, a listiny, které mají prokazovat vznik jednotlivých závazků obviněného vůči těmto poškozeným, jakož i skutečnost, že je obviněný řádně a včas nesplnil, a dále kniha faktur vedená na obchodní jméno S. J. Š. Č. za období od 1. 1. 1997 do 31. 10. 2001.

Za této situace je třeba přisvědčit námitce uvedené ve stížnosti pro porušení zákona, že dokazování v přípravném řízení nebylo dostatečně zaměřeno na všechny zákonné znaky skutkových podstat trestných činů podvodu a zvýhodňování věřitele, pro které bylo obviněnému sděleno obvinění a následně podána obžaloba.

Z hlediska kvalifikace jednání obviněného jako trestného činu zvýhodňování věřitele je třeba uvést, že dokazování v přípravném řízení nebylo dostatečně zaměřeno na existenci, resp. vznik úpadku obviněného jako základního předpokladu pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu. K tomu, aby bylo možno uznat obviněného vinným trestným činem poškozování věřitele, je nezbytné prokázat, že obviněný byl v době stíhaného jednání v úpadku, jinak řečeno, je třeba prokázat vznik úpadku na straně obviněného ještě před tím, než došlo k jeho jednání, kterým mělo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele. Pokud by obviněný nebyl v úpadku, nebyl by ani povinen postupovat ve vztahu k věřitelům podle zásad konkursního řízení, tedy uspokojovat je rovnoměrně a poměrně, a nemohl by naplnit skutkovou podstatu podle § 256a tr. zák.

V dosavadním řízení také nebylo prokázáno, kterým věřitelům a z jakých důvodů obviněný J. Š. v předmětné době své závazky plnil. Je třeba uvést, že v napadeném trestním příkazu ve skutkové větě týkající se trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. nejsou specifikovány všechny zákonné znaky tohoto trestného činu, neboť zde chybí jakékoli vymezení věřitelů, kterým měl obviněný J. Š. plnění poskytnout, stejně tak není uvedeno, v jaké výši mělo být obviněným plnění poskytnuto. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že právě poskytnutí konkrétního plnění některému konkrétnímu věřiteli je jednáním naplňujícím skutkovou podstatu uvedeného trestného činu za předpokladu, že se tak stane na úkor věřitele jiného.

Na základě důkazů shromážděných v přípravném řízení nelze dále považovat za spolehlivě prokázaný úmysl obviněného J. Š. ve vztahu ke všem znakům skutkové podstaty podle § 256a tr. zák. Obviněný vypověděl, že důvodem jeho finančních potíží bylo neplnění závazků ze strany odběratele, v důsledku čehož se dostal do druhotné platební neschopnosti, dále uvedl, že i přesto se snažil své závazky postupně plnit. V řízení nebylo spolehlivě prokázáno, z jakých důvodů obviněný J. Š. v předmětné době některé závazky plnil a jiné nikoli, zda si byl vědom, že k uspokojení některých věřitelů dojde na úkor věřitelů jiných a zda byl s takovým následkem alespoň srozuměn.

Z hlediska kvalifikace jednání obviněného jako trestného činu podvodu je třeba uvést, že ani v tomto případě nelze považovat za spolehlivě prokázaný podvodný úmysl obviněného J. Š., zejm. zda obviněný v době uzavírání jednotlivých smluv věděl, že nebude schopen plnit závazky těmito smlouvami založené, a zda byl s takovým následkem svého jednání alespoň srozuměn, či zda měl přiměřené důvody, pro které se spoléhal, že uvedený následek nenastane. V případě některých dílčích jednání obviněného také není zcela zřejmé, zda obviněný skutečně zamlčel ve vztahu k poškozeným relevantní podstatné skutečnosti a naplnil tak skutkovou podstatu trestného činu podvodu i po objektivní stránce.

Nejvyšší soud konečně poukazuje i na skutečnost, že podnikatelské aktivity byly Okresním soudem v Rakovníku kvalifikovány jako dva rozdílné trestné činy, ačkoli se jednání obviněného ve všech stíhaných případech kvalitativně nezměnilo. Není zřejmé, proč Okresní soud v Rakovníku jednání obviněného v letech 1997 a 1998 právně kvalifikoval jinak než kvalitativně stejné jednání obviněného z let 1999 a 2000.

Ze všech výše uvedených skutečností vyplývá, že skutkový stav uvedený ve výroku napadeného trestního příkazu nebyl spolehlivě prokázán opatřeními důkazy ve smyslu § 314e odst. 1 tr. ř., a proto nebylo možno ve věci rozhodnout formou trestního příkazu.

Pokud samosoudce Okresního soudu v Rakovníku neshledal důvody pro postup podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., měl k odstranění pochybností týkajících se skutkového stavu nařít hlavní líčení podle § 314d odst. 1 tr. ř., provést dokazování při zachování základních zásad trestního řízení (zejm. zásady ústnosti a bezprostřednosti), zjistit skutkový stav věci, o němž nebudou důvodné pochybnosti v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí a následně ve věci rozhodnout. Samosoudce Okresního soudu v Rakovníku však tímto způsobem nepostupoval, a přesto, že skutkový stav věci nebyl spolehlivě prokázán opatřeními důkazy, vydal v rozporu s § 314e odst. 1 tr. ř. napadený trestní příkaz.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Rakovníku ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 2 T 121/2002, byl porušen zákon v ustanovení § 314e odst. 1 tr. ř. a v řízení

předcházejícím též v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch obviněného J. Š., podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený trestní příkaz zrušil, stejně jako všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Okresnímu soudu v Rakovníku bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud v této souvislosti dodává, že v dalším řízení bude zapotřebí, aby dokazování bylo doplněno o všechny další důkazy, které by mohly prokázat existenci objektivních a zejména subjektivních znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu, popř. trestného činu zvýhodňování věřitele, zejména výslech obviněného, popř. dalších svědků, ke způsobu hospodaření obviněného v kritické době, k počtu aktuálně existujících, převzatých a realizovaných zakázek a způsobu vedení účetnictví společnosti. Vzhledem k tomu, že pro posouzení otázek souvisejících s hospodařením společnosti bude zapotřebí odborných znalostí, bude nutno k řízení přibrat znalce z oboru ekonomiky - účetnictví, který by měl vypracovat příslušný znalecký posudek.

Nejvyšší soud upozorňuje, že v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného J. Š., neboť Nejvyšší soud vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného (§ 273 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)
- [Právní styk s cizinou](#)
- [Právní styk s cizinou \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání do ciziny \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zneužití postavení v obchodním styku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)